

van Prof. KÖNIG te Göttingen. Verder komt er in dit nummer nog voor een stuk over het beroep van den geneeskundige in tegenoverstelling van een bedrijf (Gewerbe). Over den toestand der artsen in Noord-Amerika. Verder kleinere artikelen over levensverzekering onder geneeskundigen, over de nieuwe wetten op ziekenfondsen, en referaten over hetgeen op het gebied van dit *Tijdschrift* in den laatsten tijd verschenen is. Hoewel natuurlijk de Deutsche toestanden in de eerste plaats behandeld zullen worden, zullen er zeker telkens vragen besproken en feiten medegedeeld worden, die ook voor niet-Duitschers van belang zijn.

GUYE.

INGEZONDEN.

OVER ABORTUS PROVOCATUS.

Onze Afdeeling Rotterdam en Omstreken heeft in deze materie het praeadvies van het Hoofdbestuur aangenomen, zie: Onderwerpen ter behandeling op de Alg. Verg. sub H, en vindt dus strafbaarstelling moeilijk uitvoerbaar, discussie gewenscht.

Tegen beide uitspraken zal wel niet veel zijn in te brengen. Immers niet alleen de tegenwoordige strafwet, maar iedere strafwet zal slechts bij uitzondering kunnen worden toegepast wegens de eigenaardige juridische bezwaren, aan opsporing en bewijsvoering verbonden, waardoor het doel der strafbaarstelling wordt gemist: wie er door wordt getroffen, gevoelt zich dan een toevallig verongelijkte.

Maar bovendien, wat baten in een klein land als het onze de strengste wetten, waar overtreding buiten de grenzen zoozeer voor de hand ligt! Er resten dus alleen de armoedige, onkundige, verlaten schepseltjes, die er door gecontrariëerd! zouden kunnen worden, en daaronder voornamelijk zij, die in haar jeugd een eenvoudige, vrome opvoeding hebben gehad en later in de maatschappij de dupe zijn geworden van onervarenheid, huwelijksbeloften, drankopwinding enz. Ieder medicus toch zal mij toestemmen, dat de erge lichtzinnigen ons over dit onderwerp zelden komen raadplegen, die zijn iedereen wel te slim af.

Een wet, zooals Amsterdam verlangt, zal de meest schuldigen het minst treffen.

Moet er dan van onze zijde niets gedaan worden? Zal het op de Algem. Vergadering voor een langdurige discussie niet te warm en te laat zijn? Ter bekorting zou ik willen voorstellen twee conclusies, die gemakkelijk behandeld kunnen worden. De zaak, door Amsterdam aan de orde gesteld, kon daardoor, meen ik, zeer gebaat zijn.

Amsterdam legt den vinger op een wonde plek als het zegt: „herhaaldelijk

„krijgt men ziekten in behandeling, die het gevolg zijn van een opgewekten „abortus“.

De vraag verdient dus alle overweging: vanwaar die ongevallen, die — wel eens doodelijk afloopen?

Ik meen: juist door de bemoeiingen der wet. Daardoor geschieden dergelijke operatiën dikwijls ter sluike, door onbevoegden, ruw en vuil en hebben er daarbij bovendien dikwijls de ergerlijkste finantiële oplichterijen plaats. Het geheimzinnige maakt slecht.

In het tijdschrift *Der Frauenarzt* van Jan. 1894 las ik van Dr. LOMER en van Dr. JAFFÉ twee beschouwingen, die ik gaarne aan het oordeel der collega's zou onderwerpen:

Ten eerste de meeste der in onze handboeken beschreven methoden van abortus-opwekking zijn onzeker en roekeloos, daar er door het lange tijdsverloop een onzekere kans op infectie en op bloedverlies ontstaat. Alleen het lege artis uitgevoerd aseptisch curettement is zonder gevaar.

Ten tweede wordt de indicatie voor abortus-opwekking daar ruimer gesteld, dan in onze meeste handboeken, hoewel bijv. SCHRÖDER in zijn gewone handboek, Ed. 1877, dus gansch niet fin de siècle, reeds de volgende indicaties aangeeft (blz. 241):

In principe mag abortus „zonder twijfel“ opgewekt worden, wanneer het leven der moeder niet anders gered kan worden; immers verzuimt men dan den abortus, dan is niet alleen de moeder, maar tevens de vrucht verloren. In concreto bijv. bij irreponibele beklemming van den uterus door retroflexie of prolaps, bij onstilbaar braken, zeer zelden bij dreigende hart-, longen- of nierziekten. Meer twijfelachtig, wanneer het levensgevaar eerst bij de geboorte dreigt.

De artikelen in bedoeld tijdschrift maakten op mij den indruk, dat het in den geest van den tijd ligt, de indicatie voor abortus-opwekking uit te breiden. Wie weet, of niet éénmaal de tijd komt, dat de keuze tusschen zelfmoord of abortus ook voor een indicatio vitalis geldt.

Als we nu Staatszorg inroepen, loopen we dan niet veel gevaar om het Trojaansche paard in te halen en zou ook niet de medicus, die naar zijn conscientie therapeutisch handelt, daardoor te eeniger tijd in moeilijkheden gebracht kunnen worden?

De medici, die in Engeland indertijd de anti-vivisectie-beweging van ganser harte steunden, hebben toen zeker ook niet gedacht, dat er een tijd zou komen, waarin het wetenschappelijk onderzoek daardoor zou worden gedwarsboomd.

De vaderlijke landszorg kan in reactionaire tijden ook voor den medicus zeer lastig worden bijv. in zake beroepsgeheim, lijkschending enz. Denkt slechts aan de teedere zorg, die lijkverbranding onmogelijk maakt.

Ik zou dus willen voorstellen geen Staatsinmenging, maar beter verbreide kennis. Kennis is macht, kennis is ook deugd.

Ik geef dus aan de Algemeene Vergadering in overweging de twee volgende conclusies:

1°. het publiek worde van bevoegde zijde beter ingelicht aangaande de

gevaren, welke verbonden zijn aan de gebruikelijke methoden van abortus-opwekking;

2°. aan de medici wordt aangeraden om in die gevallen, waarin abortus geïndiceerd is, alleen het aseptisch curettement aan te raden.

Rotterdam.

Dr. J. RUTGERS.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

NEW-YORK. — *The Medical Record* bevat op blz. 671 een gedichtje, dat ter lezing zeer is aan te bevelen. Het bezingt de zoo doelmatige verdeeling van den arbeid der medici, waardoor de gelukkige lijder het voorrecht heeft, voor een half dozijn specialiteiten te verschijnen, vóórdat de groote dokter hem uit het leven haalt. „The doctors have split their trade, d'ye see, „There's a slice for every one”.

— **MAX EDEL**, een Duitsche bacterioloog, heeft geteld, dat het water, waarin hij een bad had genomen, 5850 milliarden bacteriën bevatte. Wanneer had hij zijn vorig bad gebruikt? vraagt nu *The Medical Record*.

LONDEN. — *The Lancet*, blz. 1432, deelt het sectie-verslag mede van de hersenen van een doofstommen, blinden idioot, wiens hersenen niet minder dan 65¼ oz (1850 gram) wogen, en die, hoewel zijn optici en acustici sinds jaren atrophisch waren, geen veranderingen in de centra dier zenuwen vertoonde. De zwaarste tot nu toe gewogen hersenen (1998) hadden eveneens aan een idioot toebehoord. **GRUBER**, die eens de vrouwen geringer had geschat, omdat haar hersenen minder wogen dan die der mannen, en na zijn dood tot de bit'ere ervaring moest komen, dat het gewicht zijner eigene hersenen *zeer* gering was, kan nu ten minste een weinig op zijn verhaal komen.

— **Dr. NEWSHOLME** waarschuwt ten zeerste tegen het eten van rauwe schelpdieren, op grond dat minstens 40 pCt. van de gevallen van gastrische koorts, door hem in 1894 te Brighton waargenomen, daaraan waren toe te schrijven.

— **Cholera.** **Dr. KLEIN** te Londen verzekert, dat een verdacht geval, de vorige week aldaar voorgekomen, niets met cholera te maken had.

De Sultan van Turkije heeft, volgens de *Annals of Hygiene* eene iradé uitgevaardigd, waarbij den Mekkagangers geboden wordt slechts het water uit daartoe aangewezen bronnen te drinken, en geen afwasschingen meer te doen in de heilige bron. Verder zijn te Mina en te Mekka hospitalen met resp. twee- en vierhonderd bedden opgericht. Te Mekka zijn van 21 April tot 9 Mei 203 sterfgevallen aan cholera voorgekomen. De ziekte verspreidt zich in den omtrek.

— **De pest** komt sinds 28 April te Honkong sporadisch voor.

PARIJS. — **NICAISE** heeft, als vervolg op zijn vroegere werken betreffende Fransche chirurgen, de „chirurgie de Pierre Franco” in het licht gegeven.

— De *Semaine médicale* bevat het sterftcijfer (per duizend inwoners) gedurende 1894, van de acht-en-vijftig voornaamste steden van Europa.